

רפואת עיניים - עם הפנים לעתיד

דני גתון

מרכז רפואי רבין, בית חולים בילינסון, פתח תקווה

הדם ברשתית, ומפרטים את התלבטותם בקביעת הטיפול לנוכח המצב הקליני המתון לעומת פעילות המחלה על פי הממצאים בבדיקות הדימות. בפרשת חולה אחרת מציגים **וישנסקיה דאי** וחב' [12] מטופלת לאחר טיפול בברכיתרפיה למלנומה כורואידית, שפיתחה היפרדות זגוגית ומשיכה מאזור הגידול האטרופי.

סקירת ספרות ברפואת עיניים

בחלק של הסקירות בגיליון מיוחד זה הובאו מספר נושאים חדשניים ומתקדמים ברפואת עיניים. אחת הצורות הקשות של ברקית (Glaucoma), זו המופיעה בילדים, מפורטת בסקירה של **גייר** וחב' [13]. לעיתים מחלה זו מופיעה כחלק מתסמונת ומומים אחרים מלידה. בסקירה מפורטים הסימנים הייחודיים לתופעה והצורך באבחון מוקדם ככל האפשר כדי למנוע נזק בלתי הפיך לעיניים ולראייה בטיפול מהיר. אחת הפעולות השימושיות ביותר כיום ברפואת עיניים בכלל וברפואת הרשתית בפרט מתוארת על ידי **מוסייב** וחב' [14]. אלה הן הזרקות לחלל הזגוגית של מגוון חומרים המיועדים לטיפול בטווח רחב של מחלות רשתית, כולל ניוון מקולרי על רקע גיל, בצקת מקולרית משנית לרטינופתיה שמסוכרת וחסיומות של ורידי הרשתית. הסקירה מדגישה את החשיבות ההולכת וגוברת בטיפול זה ואת ההצלחות לשמירת הראייה ומניעת עיוורון. בסקירה האחרונה בגיליון מיוחד זה, מביאים **פרימן** וחב' [15] את האפשרויות המודרניות לשימוש בעדשות מלאכותיות בעת השתלתן בניחוח סילוק הירוד (קטרקט). האפשרויות לתיקון אופטי בעת ניתוח נפוץ זה התקדמו בשנים האחרונות ופתחו מגוון של הזדמנויות

תחום רפואת העיניים נמצא בהתפתחות מתמדת. הוא דינאמי ומתקדם הן מבחינת הידע הנצבר והן מבחינת הטכנולוגיות המתקדמות המיושמות בו. במהלך השנים הלך מקצוע העיניים והתרחב, וחייב תתי-התמחות לתחומים רבים כולל רשתית, קרנית, ברקית, ירוד (cataract), דלקת הענבייה (uveitis), שאתות בעיניים (tumors), ניתוחי תשבורת (רפרקציה), פלסטיקה של העיניים והארובות, נירואופתלמולוגיה ועיניים ילדים. בנוסף לתחומים הללו, המיוצגים כולם כחוגים בכל תחום באיגוד רופאי העיניים, שמונה השנה דגש מיוחד על רפואת העיניים בקהילה עם הקמת חוג ייחודי לתחום זה.

בגיליון הנוכחי של 'הרפואה' אנו מזמינים את הקוראים לביקור הצצה בעולם רפואת העיניים, באמצעות מספר מאמרים המעידים על מחקר בסיסי וקליני מתקדמים ומאמרי סקירה המסכמים כמה מהנושאים שהם חוד החנית ברפואת העיניים. הטיפול ברפואת עיניים מניב לרוב תוצאות מיידיות: שיפור בראייה או שמירה על הקיים במחלות עם נזקים בלתי הפיכים ובעיקר מניעת המשך החמרה, במיוחד במחלות רשתית, באמצעות הזרקות תוך עיניות.

הקידמה ברפואת עיניים מתבטאת הן בהיבט האבחוני כגון באמצעות OCT, מיפויים ובדיקת דימות מתקדמת של רקמות העין והארובה; והן מההיבט הטיפולי באמצעות הזרקות תוך עיניות וניתוחים תוך עיניים מתקדמים. אף בממשק שבין רפואת העיניים לרפואה הכללית (בעיקר פנימית, רימטולוגיה ונירולוגיה) קיימים חידושים כגון טיפול בחומרים ביולוגיים מתקדמים והקמת מרכזי טיפול משולבים בין רופאי עיניים לרימטולוגים, לפנימאים ולאנדוקרינולוגים [1-4].

הטיפול וטיפול מתאים במקרים כאלה. במאמר מערכת מדגיש **לביא** [8] כי נטילת דמודקס מסכנת את החולים, וכי נדרשים מחקרים נוספים כדי לאשש שהוא אכן גורם לתופעה הנפוצה של דלקת עפעפיים. **נמט** וחב' [9] מדווחים על "תסמונת הסינוס השקט". רוב המאובחנים בתסמונת זו מפתחים עין שקועה וצנחה בשל מחלת גת הלסת העליונה (סינוס מקסילרי) ובמאמר מתוארים הסיכונים בכך. **אלוני** וחב' [10] מדווחים במאמרם על התופעה הנדירה של יתר לחץ תוך גולגולתי סוער (fulminant intracranial hypertension) המלווה לעיתים בירידה קשה בראייה עד עיוורון. במאמר מודגשים חשיבות הזיהוי המהיר והצורך בניתוח מהיר לשחרור הלחץ על עצב הראייה במטרה לשמר את הראייה ולמנוע עיוורון. **נוימן** וחב' [11] מביאים במאמרם פרשת חולים עם דלקת מבודדת של כלי

מחקרים בתחום רפואת עיניים

גיליון מיוחד זה מוקדש לרפואת עיניים. **קנייור** וחב' [5] מדווחים במאמרם על מדידות ביומטריות של הקרנית באוכלוסיות שונות בדרום הארץ והיתרון של מדידות אלה בתכנון השתלת עדשות תוך עיניות מתקדמות. **שרון** וחב' [6] מדווחים על הקונסורציום הישראלי הפועל לגיוס למחקר גנטי וזאת בשיתוף מרבית המרכזים הרפואיים בישראל. מטרת המפעל הזה היא לזהות גורמים גנטיים חדשים ולפתוח אפשרויות טיפול חדשניות לחולים מתאימים. במחקר ייחודי בדקו **לבני** וחב' [7] את השכיחות של הטפיל דמודקס במצבים הנפוצים של דלקת עפעפיים כרונית. התוצאות מעלות קשר מובהק בין השניים, והחוקרים ממליצים על זיהוי

מילות מפתח:
אופתלמולוגיה;
ראייה; עיוורון; קרנית;
ירוד; ברקית.

Key words:
Ophthalmology;
Sight; Blindness;
Retina; Cataract;
Glaucoma.

מחבר מכותב: דני געטון

מחלקת עיניים

מרכז רפואי רבין, בית חולים בילינסון

טלפון: 03-7622303

דוא"ל: gaton@tauex.tau.ac.il

לכל מטופל ויש צורך בהתאמה אישית, הרי שהדור החדש של עדשות אלה מפחית במצבים רבים את התלות במשקפיים לאחר הניתוח ומשפר את איכות החיים.

למטופלים. כך ניתן להשתיל כיום עדשות תוך-עיניות חד-מוקדיות, רב-מוקדיות ועדשות בעלות פוקוס מורחב בדומה לעדשות מולטי-פוקליות ועוד. למרות שעדשות אלה אינן מתאימות

ביבליוגרפיה

1. Fabiani C, Vitale A, Orlando I & al, Impact of Uveitis on Quality of Life: A Prospective Study from a Tertiary Referral Rheumatology-Ophthalmology Collaborative Uveitis Center in Italy. *Isr Med Assoc J*, 2017 Aug;19(8):478-483.
2. Sota J, Vitale A, Rigante D & al, Correlation of Serum Amyloid-A Levels, Clinical Manifestations, Treatment, and Disease Activity in Patients with Behçet's Disease. *Isr Med Assoc J*, 2018 Aug;20(8):517-521.
3. Fabiani C, Emmi G, Lopalco G & al, Intravitreal Dexamethasone Implant as an Adjunct Weapon for Severe and Refractory Uveitis in Behçet's Disease. *Isr Med Assoc J*, 2017 Jul;19(7):415-419.
4. Blum Meirovitch S, Leibovitch I, Kesler A & al, Retina and nerve fiber layer thickness in eyes with thyroid-associated ophthalmopathy. *Isr Med Assoc J*, 2017 May;19(5):277-281.
5. Knyazer B, Barrett C, Hadad A & al, Prevalence of astigmatism before routine cataract surgery: comparison between Bedouin and Jewish population in southern Israel. *Harefuah*, 2019;158:82-86.
6. Sharon D, Ben-Yose T, Pras E & al, The Israeli Inherited Retinal Diseases Consortium (IIRDC)- clinical-genetic mapping and future perspectives. *Harefuah*, 2019;158:91-95.
7. Livny E, Rosenblatt A, Abu Ghosh Z & al, Prevalence of Demodex parasites in patients with chronic blepharitis and healthy controls in Israel. *Harefuah*, 2019;158:87-90.
8. Lavy I, Demodex parasites and chronic blepharitis. *Harefuah*, 2019;158:112-114.
9. Nemet A, Martin P, Ofir S & Kasem F, Ophthalmic manifestations of silent sinus syndrome. *Harefuah*, 2019;158:101-104.
10. Aloni E, Arow M, Harstein M & al, Treatment dilemmas in fulminant intracranial hypertension. *Harefuah*, 2019;158:96-100.
11. Neumann R & Ben Arie-Weintrob Y, Idiopathic retinal vasculitis – the interplay between a chronic idiopathic ocular disease, its therapy and the patient. *Harefuah*, 2019;158:105-108.
12. Vishnevskia-Dai V, Fabian I, Polat A & Zloto O, Unusual vitreous detachment. *Harefuah*, 2019;158:109-111.
13. Geyer O, Mathalone N, Wolf A & Melamud A, Childhood glaucoma. *Harefuah*, 2019; 158:115-120.
14. Moisseiev E & Loewenstein A, Intravitreal injection – a small procedure for the eye, a giant leap for ophthalmology. *Harefuah*, 2019; 158:121-125.
15. Friehmann A & Assia EI, New lenses in modern cataract surgery. *Harefuah*, 2019;158: 126-129.

כרוניקה

התרופה ספנוקווין למניעת הישנות התקפי מלריה

לרמת החסר באנזים זה. טפנוקווין ניתן במנה אחת של עד 600 מ"ג, משתחרר בגוף באיטיות במשך 14 יום ומשחרר את המטופלים ממשטר נטילת תרופות יומי. עם זאת, באנשים בעלי חסר באנזים 6P6P, לא ניתן להפסיק את שחרור הטפנוקווין במקרה של אירוע תמס דם. המחברים וכותב מאמר המערכת מציעים לבדוק את רמת האנזים אצל המטופלים לפני תחילת טיפול בתרופה זו, ואם הפעילות היא למעלה מ-70%, אין הגבלה לטיפול בתרופה. קיימות הוריות נגד לנטילת התרופה על ידי נשים הרות ומיניקות וכן צעירים מתחת לגיל 16 שנים. מוקדם להעריך את השפעת התרופה על נפיצות המלריה בארצות האנדמיות, לפני שיוחלט על רישום התרופה לכלל האוכלוסייה.

טפיל המלריה מסוג וויאקס הוא הגורם העיקרי למחלה בארצות אמריקה, קרן אפריקה ואסיה. הטפיל שוכן בתאי כבד בצורת היפוזואיט ומפעם לפעם פורץ לזרם הדם וגורם להתפרצות המחלה ובמקרים מסוימים גם מוות. בשני מחקרים שפורסמו בכתב העת NEJM מדווח על יעילות תרופה בשם טפנוקווין, בטיפול חד פעמי במחלה זו, מלווים במאמר מערכת של וויט (NEJM 2019;380:3). במאמר נערכת השוואה בין הטיפול הקלאסי במחלה זו, המבוסס על נגזרת של 8-אמינוקוויןולין בשם פרימאקווין, הניתן למטופלים במינון של 15 מ"ג ליום למשך 14 יום. לחומר זה זמן פינוי קצר יחסית בדם (5 שעות), ואם הוא נצרך עם מזון, אין השפעות לוואי משמעותיות. עם זאת, לעיתים, המטופלים אינם מקפידים על נטילה יומית ואינם מסיימים את הטיפול. באנשים בעלי חסר ב-6P6P, עלול להתרחש תמס דם חמצוני (המוליזה) בעוצמת חומרה יחסית

איתן ישראלי